

ΑΡΧΕΛΩΝ, Σολωμού 57, 104 32 Αθήνα, τηλ: 210 5231 342
email:info@archelon.gr, www.archelon.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΡΗΤΗΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟ 2021

1. Ο ΑΡΧΕΛΩΝ πραγματοποιεί ετήσιες συστηματικές εργασίες παρακολούθησης και προστασίας της ωοτοκίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα (*Caretta caretta*) στην Κρήτη από το 1990. Οι κύριες παραλίες ωοτοκίας της Καρέττα στην Κρήτη έχουν ενταχθεί σε 4 περιοχές του δικτύου Natura 2000, ως εξής:

- παραλία Ρεθύμνου στο GR4330004 “Πρασινό Φαράγγι – Πατσός- Σφακορύακο Ρέμα- Παραλία Ρεθύμνου και εκβολή Γεροποτάμου, Ακρωτήριο Λιανός Κάβος- Περιβόλια»,

- παραλία Χανίων στο GR4340003 «Χερσόνησος Ροδωπού- Παραλία Μάλεμε- Κόλπος Χανίων και (ελάχιστα) στο GR4340006 «Λίμνη Αγιάς- Πλατανιάς- Ρέμα και εκβολή Κερίτη- Κοιλάδα Φάσα»

- παραλία κόλπου Μεσσαράς στο GR4310004 «Δυτικά Αστερούσια (από Αγιοφάραγγο έως Κόκκινο Πύργο)

2. Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε από αρχές Μαΐου μέχρι αρχές Οκτωβρίου 2021, από τρεις διακριτές ομάδες εθελοντών/ερευνητών στις παραλίες του Ρεθύμνου, των Χανίων και του κόλπου της Μεσσαράς. Στις περιοχές των Χανίων και του κόλπου της Μεσσαράς συμμετείχαν επίσης αφοσιωμένοι τοπικοί εθελοντές.

Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία καταγράφηκαν στις τρεις περιοχές ωοτοκίας της Κρήτης συνολικά 533 φωλιές. Σχεδόν όλες οι φωλιές προστατεύθηκαν από το ποδοπάτημα, τον πλημμυρισμό και την φωτο-ρύπανση.

Σε ότι αφορά τις εκθαλασσώσεις βρέθηκαν 3 νεκρές χελώνες στο Ρέθυμνο, 4 νεκρές και 2 τραυματισμένες στα Χανιά και 1 νεκρή στον κόλπο Μεσσαράς.

Επίσης, ο ΑΡΧΕΛΩΝ πραγματοποίησε δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού στις παραλίες, σε τουριστικές εγκαταστάσεις και στους εποχικούς Σταθμούς Ενημέρωσης κάθε τοποθεσίας. Στο Ρέθυμνο ενημερώθηκαν περίπου 9.600 επισκέπτες, στα Χανιά 2.700 επισκέπτες και 1.700 στον κόλπο της Μεσσαράς.

3. Γενικά μέτρα προστασίας για τις παραλίες ωοτοκίας των θαλάσσιων χελωνών στην Ελλάδα περιλαμβάνονται σε Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β 1864/15-05-2020 και, τροποποίηση ΦΕΚ Β 2198/05-06-2020, Παράρτημα 2Ι), που ορίζει την «απλή χρήση της παραλίας». Σύμφωνα με αυτήν, στις περιοχές ωοτοκίας οι αρμόδιοι Δήμοι μπορούν να παραχωρήσουν στις τοπικές επιχειρήσεις την «απλή χρήση της παραλίας», εφόσον διασφαλίζεται η εφαρμογή μέτρων προστασίας κατά την περίοδο φωλεοποίησης και εκκόλαψης των θαλάσσιων χελωνών. Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν την απομάκρυνση των επίπλων παραλίας (ξαπλώστρες, ομπρέλες) μετά τη δύση του ηλίου, τον καθαρισμό παραλίας χωρίς βαριά μηχανήματα, την απαγόρευση κυκλοφορίας οχημάτων στην παραλία, την μείωση της φωτο-ρύπανσης, και τον περιορισμό των νυχτερινών πάρτι στην παραλία.

Για την εφαρμογή των παραπάνω μέτρων ενεργοποιήθηκαν οι περιβαλλοντικές αρχές της περιφέρειας Κρήτης ενημερώνοντας τις επιχειρήσεις και πραγματοποιώντας επιτόπιους ελέγχους. Όμως είναι ανησυχητικό ότι το 2021 καταγράφηκαν περισσότερες απειλές με βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στη διατήρηση των θαλάσσιων χελωνών και των βιοτόπων τους από ότι τα προηγούμενα χρόνια. Παρακάτω αναφέρονται πληροφορίες για κάθε περιοχή ωοτοκίας ξεχωριστά.

4. ΡΕΘΥΜΝΟ: Θετικό ήταν ότι το 73% των επιχειρήσεων στην παραλία του Ρεθύμνου απομάκρυναν κάθε βράδυ τα έπιπλα της παραλίας, αφήνοντας χώρο για τις χελώνες.

Παρόλα αυτά, οι μεγαλύτερες απειλές συνέχισαν να είναι η φωτο-ρύπανση και η ηχορύπανση. Υπήρχαν εκτεταμένα τμήματα παραλίας με ισχυρό φωτισμό ο οποίος δεν επέτρεπε την έξοδο και την φωλεοποίηση των χελωνών αλλά και την είσοδο των νεοσσών στη θάλασσα. Αξιοσημείωτο είναι ότι στο Ρέθυμνο φέτος καταγράφηκαν δύο πρωτοφανείς περιπτώσεις εντελώς αποπροσανατολισμένων ενήλικων χελωνών.

Η δεύτερη σημαντική απειλή είναι η κατάληψη πολύτιμου χώρου φωλιάσματος από έπιπλα θαλάσσης και εξοπλισμό θαλάσσιων σπορ τη νύχτα στην παραλία, που δημιουργεί πρόβλημα τόσο στις ενήλικες θηλυκές χελώνες όσο και στην εκκόλαψη των φωλιών που θα βρεθούν εκεί. Επιπλέον, καταγράφηκε σημαντικός αριθμός περιστατικών κίνησης οχημάτων και βαρέων μηχανημάτων στην παραλία. Τέλος, το καθημερινό ίσιωμα της άμμου με τσουγκράνα δημιούργησε προβλήματα στον εντοπισμό και την προστασία των φωλιών.

Ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις είχε το γεγονός ότι, παρά τους σχετικούς εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους, η κατασκευή νέου ξενοδοχείου στον Αδελιανό Κάμπο Ρεθύμνου δεν σταμάτησε κατά την αναπαραγωγική περίοδο. Οι εργασίες αυτές κατέστρεψαν τη ζώνη των αμμοθινών και την παραλία, καθιστώντας ακατάλληλο για φωλεοποίηση ένα οικολογικά άριστο σημείο της περιοχής. Παρόμοιο πρόβλημα δημιουργήθηκε σε άλλη θέση, με την τοποθέτηση σωλήνων για τη Μονάδα Βιολογικής Επεξεργασίας Λυμάτων Ρεθύμνου κατά μήκος της παραλίας ωοτοκίας, που θα έπρεπε επίσης να είχε ανασταλεί κατά την αναπαραγωγική περίοδο.

Η διάβρωση της ακτής είναι μια από τις σημαντικότερες μακροπρόθεσμες απειλές για την παραλία ωοτοκίας στο Ρέθυμνο, όπου ήδη ορισμένα σημεία της παραλίας ωοτοκίας βρέθηκαν να είναι κάτω από τη θάλασσα το 2021.

5. ΧΑΝΙΑ: Η κατάληψη πολύτιμου χώρου φωλιάσματος από έπιπλα θαλάσσης και εξοπλισμό θαλάσσιων σπορ τη νύχτα ήταν συνεχής στο μεγαλύτερο μέρος της παραλίας. Μόνο το 35% των παραλιακών επιχειρήσεων στα Χανιά εφάρμοσε το προαναφερθέν μέτρο της απομάκρυνσης των επίπλων παραλίας το βράδυ.

Επιπλέον, καταγράφηκε ένας άνευ προηγουμένου αριθμός περιστατικών κίνησης οχημάτων και βαρέων μηχανημάτων στην παραλία. Παρατηρήθηκαν περισσότεροι βανδαλισμοί στις φωλιές που προστατεύονταν με κλωβούς σε σχέση με τα

προηγούμενα χρόνια. Το καθημερινό ίσιωμα της άμμου με τσουγκράνα σε πολλά σημεία δημιούργησε προβλήματα στον εντοπισμό και την προστασία των φωλιών.

Πολύ σοβαρό ήταν και το πρόβλημα της φωτο-ρύπανσης, καθώς υπάρχουν μεγάλα τμήματα της παραλίας χωρίς καθόλου σκοτεινά σημεία, τα οποία θα επέτρεπαν την ωοτοκία των χελωνών και την ασφαλή εκκόλαψη των φωλιών. Το μόνο θετικό της περιόδου του 2021 ήταν ότι ο Δήμος Πλατανιά Χανίων έσβησε τα δημόσια φώτα σε τμήμα της παραλίας την περίοδο της εκκόλαψης, ώστε να μην αποπροσανατολίζονται τα χελωνάκια.

Δυσμενείς επιπτώσεις είχε η επέκταση της προϋπάρχουσας παραλιακής οδού στα Μιθωνιανά Χανίων, καθώς προκάλεσε περαιτέρω καταστροφή των αμμοθινών. Επίσης δεν απομακρύνθηκαν οι πλατφόρμες (κατασκευές του 2019) στις παραλίες ωοτοκίας από τουριστικές επιχειρήσεις εγκατεστημένες στην περιοχή Πλατανιά. Κατά το 2021 κατασκευάστηκαν νέες πλατφόρμες πάνω στην παραλία στο Κολυμπάρι. Πολλές παραλιακές επιχειρήσεις στο Κολυμπάρι έχουν καταστρέψει τους περίξ αυτών αμμόλοφους για λόγους εξωραϊσμού από το 2017 και συνεχίζουν να τους καταπατούν.

Η διάβρωση της ακτής απειλεί τη μακροπρόθεσμη διατήρηση της παραλίας των Χανίων και έχει σαν συνέπεια να μειώνεται κάθε χρόνο ο διαθέσιμος χώρος για ωοτοκία.

6. ΚΟΛΠΟΣ ΜΕΣΣΑΡΑΣ: Στις παραλίες μπροστά από τους οικισμούς Καλαμάκι και μέχρι τον οικισμό Κόκκινος Πύργος σημειώθηκε έντονη φωτο-ρύπανση και ηχορύπανση. Στις ίδιες περιοχές παρατηρήθηκε κατάληψη πολύτιμου χώρου στην παραλία ωοτοκίας από έπιπλα θαλάσσης τη νύχτα, καθώς μόνο το 10% των επιχειρήσεων εφάρμοσε τη σχετική διάταξη της Κοινής Υπουργικής Απόφασης.

Σημαντικός αριθμός περιστατικών κίνησης οχημάτων, ιδιαίτερα τετράτροχων μοτοσυκλετών, καταγράφηκε σε πολλά σημεία της παραλιακής ζώνης και ιδιαίτερα στην παραλία Αφραθιά, όπου απαντώνται ανεπτυγμένες αμμοθίνες.

Επίσης, η παράνομη κατασκευή παραλιακού δρόμου με στόχο τη σύνδεση του χωριού Καλαμάκι με την περιοχή Αφραθιά κατέστρεψε μεγάλο μέρος του βράχου που χωρίζει τις δύο περιοχές και ισοπέδωσε αμμοθίνες στον Αφραθιά. Δυστυχώς δεν ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης για το έργο αυτό.

7. Γενετικές έρευνες έχουν δείξει ότι ο πληθυσμός των θαλάσσιων χελωνών που αναπαράγονται στην Κρήτη παρουσιάζει γενετική διαφοροποίηση από τους πληθυσμούς που αναπαράγονται σε άλλες περιοχές της Ελλάδας και συνεπώς η προστασία του είναι ζωτικής σημασίας. Η ανάλυση των μακροχρόνιων σειρών δεδομένων ωοτοκίας των θαλάσσιων χελωνών του ΑΡΧΕΛΩΝ για τις παραλίες της Κρήτης δείχνει την σημαντική μείωση του ετήσιου αριθμού των φωλιών στο Ρέθυμνο, ενώ στον κόλπο της Μεσσαράς οι αριθμοί φωλιών φαίνεται ότι αυξάνονται με το

ΑΡΧΕΛΩΝ, Σολωμού 57, 104 32 Αθήνα, τηλ: 210 5231 342
email:info@archelon.gr, www.archelon.gr

χρόνο. Οι αριθμοί φωλιών στα Χανιά, αν και έχουν υποστεί σημαντική μείωση από το 1992, τα τελευταία χρόνια δείχνουν σημάδια ανάκαμψης.

8. Η Κρήτη θεωρείται η ναυαρχίδα της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας, η οποία καλείται να κινηθεί προς την αειφορία/ βιωσιμότητα του τουρισμού. Ωστόσο, οι υφιστάμενες διατάξεις για τις εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων των σχεδίων έργων εντός των περιοχών Natura 2000 δεν εφαρμόστηκαν στις παραπάνω συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου η οικολογική αξία των περιοχών υποβαθμίστηκε.

9. Επίσης, δεν υπάρχει ακόμη ειδικό νομοθετικό πλαίσιο που να αφορά την προστασία και τη διαχείριση των παραλιών ωτοκίας των θαλάσσιων χελωνών στην Κρήτη. Τα υπό εκπόνηση Σχέδια Διαχείρισης για τις περιοχές Natura 2000, στις οποίες έχουν ενταχθεί οι παραλίες ωτοκίας της Κρήτης, θα πρέπει να προετοιμάσουν λύσεις για τα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί.

Έως ότου θεσπιστεί ένα πλαίσιο διαχείρισης για κάθε περιοχή βάσει της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, είναι πολύ σημαντικό να προστατεύονται οι παραλίες ωτοκίας με καλύτερη εφαρμογή της Κοινής Υπουργικής Απόφασης για «απλή χρήση της παραλίας».

Copyright © 2022 από ΑΡΧΕΛΩΝ